

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра фінансів та банківської справи

Н.О. Слободянюк, В.А. Янковський

БЮДЖЕТНА СИСТЕМА

Методичні рекомендації для вивчення дисципліни

Кривий Ріг
2019

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра фінансів та банківської справи

Н.О. Слободянюк, В.А. Янковський

БЮДЖЕТНА СИСТЕМА

Методичні рекомендації для вивчення дисципліни

Затверджено на засіданні
кафедри фінансів та банківської справи
Протокол № 27
від “11 ” березня 2019 р.

Схвалено навчально-методичною радою
ДонНУЕТ
Протокол № 4
від “28” березня 2019 р.

УДК 378.147:336.145.1

С 48

Слободянюк, Н.О., Янковський, В.А.

С 48 Методичні рекомендації для вивчення дисципліни [Текст] : для студ. спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», ступінь бакалавр / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, Каф. Фінансів та банк. справи ; Н.О. Слободянюк – Кривий Ріг : [ДонНУЕТ], 2019. – 67 с.

Методичні рекомендації розроблені для надання допомоги студентам спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» у вивченні дисципліни та призначені для використання при проведенні семінарських, практичних занять, самостійної підготовки студентів.

Методичні вказівки містять опис дисципліни, її мету та завдання, структуру, плани проведення практичних і семінарських занять з курсу «Бюджетна система», контрольні питання, практичні завдання, завдання для самостійної роботи студентів, рекомендовану основну і додаткову літературу.

Рекомендовані для студентів денної та заочної форми навчання, що вивчають курс «Бюджетна система».

УДК 378.147:336.145.1

© Слободянюк Н.О., Янковський В.А., 2019
© Донецький національний
університет економіки й торгівлі імені Михайла
Туган-Барановського, 2019

ЗМІСТ

ВСТУП	5
ЧАСТИНА 1. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	6
ЧАСТИНА 2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ТА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ	22
Змістовий модуль 1. Теоретико-методичні основи побудови бюджетної системи країни	23
Змістовий модуль 2. Доходи і видатки бюджету України	27
ЧАСТИНА 3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ	32
Змістовий модуль 1. Теоретико-методичні основи побудови бюджетної системи країни	33
Змістовий модуль 2. Доходи і видатки бюджету України	49

ВСТУП

Проблеми теорії і практики функціонування бюджету у суспільстві завжди перебували у центрі уваги владних структур, усіх верств населення будь-якої держави. Це зумовлено тим, що в умовах товарно-грошових відносин держава не може повноцінно виконувати свої функції, не маючи у розпорядженні необхідного обсягу фінансових ресурсів, які були б зосереджені у бюджеті. Отже, рівень економічного розвитку, матеріальний добробут громадян, безпека населення і країни перебувають у повній залежності від фінансових можливостей держави, корті визначаються величиною її бюджету.

«Бюджетна система» забезпечує підготовку студентів зі спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування» і разом з іншими дисциплінами формує інтегрований підхід до економічної підготовки бакалаврів.

Предмет даної навчальної дисципліни – фінансово-економічні відносини, що виникають в процесі формування бюджету та здійснення видатків, які забезпечують реалізацію функцій держави.

Мета даної навчальної дисципліни – дати системне знання стосовно сутності бюджетних відносин і характеру їх впливу на суспільство.

Завдання навчальної дисципліни полягають у засвоєнні теоретичних основ формування й використання бюджетних коштів; розумінні засад бюджетного устрою й принципів побудови бюджетної системи; формуванні теоретичних і практичних знань щодо методів і джерел формування доходів бюджету та напрямів і форм фінансування видатків; оволодінні методикою визначення обсягів бюджетних видатків, які забезпечують реалізацію функцій держави; визначення і обґрунтування напрямів вдосконалення структури доходів та видатків бюджету відповідно до стратегії соціально-економічного розвитку країни; визначення напрямів вдосконалення управління державним боргом; розрахунок та аналіз показників внутрішньої і зовнішньої державної заборгованості.

ЧАСТИНА 1.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

1. Опис дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни
Обов'язкова/ вибіркова	Обов'язкова для студентів Для студентів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Семестр (<i>осінній / весняний</i>)	осінній
Кількість кредитів	5
Загальна кількість годин	150
Кількість модулів	1
Лекції, годин	30
Практичні / семінарські, годин	24
Лабораторні, годин	-
Самостійна робота, годин	96
Тижневих годин для денної форми навчання:	
аудиторних	3,6
самостійної роботи студента	6,4
Вид контролю	екзамен

2. Програма дисципліни

Мета – формування знань з організації та функціонування бюджетної системи, визначення її ролі у соціально-економічному розвитку країни.

Завдання – засвоєння теоретичних основ формування й використання бюджетних коштів; розуміння засад бюджетного устрою й принципів побудови бюджетної системи; формування теоретичних і практичних знань щодо методів і джерел формування доходів бюджету та напрямів і форм фінансування видатків; оволодіння методикою визначення обсягів бюджетних видатків, які забезпечують реалізацію функцій держави; формуванні знань з питань функціонування державного кредиту та управління державним боргом.

Предмет: відносини з приводу формування і використання державного бюджету.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

Тема 1. Сутність, призначення і роль бюджету.

Тема 2. Бюджет як головний фінансовий план держави.

Тема 3. Бюджетний дефіцит і джерела його функціонування.

- Тема 4. Бюджетний устрій і побудова бюджетної система.
- Тема 5. Міжбюджетні відносини і система бюджетного вирівнювання.
- Тема 6. Система доходів бюджету.
- Тема 7. Система видатків бюджету.
- Тема 8. Видатки держави на розвиток економіки.
- Тема 9. Видатки бюджету на соціальний захист і соціальну сферу.
- Тема 10. Видатки бюджету на управління та оборону.
- Тема 11. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу.
- Тема 12. Касове виконання бюджету і державний фінансовий контроль.

3. Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)				
	усього	у тому числі			
		лекц.	пр./сем.	лаб.	СРС
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Теоретико-методичні основи побудови бюджетної системи країни					
Тема 1. Сутність, призначення і роль бюджету.	12	2	2	-	8
Тема 2. Бюджет як головний фінансовий план держави.	12	2	2	-	8
Тема 3. Бюджетний дефіцит і джерела його функціонування.	12	2	2	-	8
Тема 4. Бюджетний устрій і побудова бюджетної система.	12	2	2	-	8
Тема 5. Міжбюджетні відносини і система бюджетного вирівнювання.	12	2	2	-	8
Разом за змістовим модулем 1	60	10	10	-	40
Змістовий модуль 2. Доходи і видатки бюджету України					
Тема 6. Система доходів бюджету.	14	4	2	-	8
Тема 7. Система видатків бюджету.	14	4	2	-	8
Тема 8. Видатки держави на розвиток економіки.	12	2	2	-	8
Тема 9. Видатки бюджету на соціальний захист і соціальну сферу.	14	4	2	-	8
Тема 10. Видатки бюджету на управління та оборону.	12	2	2	-	8
Тема 11. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу.	12	2	2	-	8
Тема 12. Касове виконання бюджету і державний фінансовий контроль.	12	2	2	-	8
Разом за змістовим модулем 2	90	20	14	-	56
Усього годин	150	30	24		96

4. Теми семінарських/практичних/лабораторних занять

№ з/п	Вид та тема семінарського заняття	Кількість годин
1	Семінар запитань і відповідей Сутність, призначення і роль бюджету	2
2	Семінар – розгорнута бесіда Бюджет як головний фінансовий план держави	2
3	Семінар з виконанням практичних задач Бюджетний дефіцит і джерела його функціонування	2
4	Семінар – дискусія Бюджетний устрій і побудова бюджетної система	2
5	Семінар з виконанням практичних задач Міжбюджетні відносини і система бюджетного вирівнювання	2
6	Семінар запитань і відповідей Система доходів бюджету	2
7	Семінар запитань і відповідей Система видатків бюджету	2
8	Семінар – розгорнута бесіда Видатки бюджету на економічні діяльність держави і науку	2
9	Семінар з виконанням практичних задач Видатки бюджету на соціальний захист і соціальну сферу	2
10	Семінар запитань і відповідей Видатки бюджету на управління та оборону	2
11	Семінар – розгорнута бесіда Видатки бюджету на обслуговування державного боргу	2
12	Семінар – дискусія Касове виконання бюджету і державний фінансовий контроль	2
Всього		24

5. Індивідуальні завдання

- 1 Огляд періодичної і монографічної наукової літератури.
2. Підготовка рефератів, доповідей за обраною темою.
3. Добір статистичної інформації щодо розміру поточного бюджетного дефіциту, обсягів та структури міжбюджетних трансфертів за регіонами, динаміки зміни показників доходної та видаткової частини бюджетів всіх рівнів на відповідну дату тощо.
4. Підготовка тез доповідей з метою виступу на університетських, всеукраїнських та міжнародних семінарах та конференціях.

6. Обсяги, зміст та засоби діагностики самостійної роботи

Вид та тема семінарських занять	Кількість годин самостійної роботи	Зміст самостійної роботи	Засоби діагностики
Змістовий модуль 1. Теоретико-методичні основи побудови бюджетної системи країни			
Семінар запитань і відповідей Сутність, призначення і роль бюджету	8	<p>1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: функції держави - визначальний чинник формування бюджету. Роль і місце бюджету у перерозподілених відносинах у суспільстві. Взаємозалежність ВВП, національного доходу та бюджету. Бюджетна централізація ВВП та її межі. Фінансові протиріччя у суспільстві, пов'язані із формуванням бюджету, та способи їх вирішення. Забезпечення оптимальності пропорції розподілу й перерозподілу ВВП. Бюджетний вплив на забезпечення економічного і соціального розвитку. Бюджетна модель суспільства, необхідність її формування в Україні. Роль і місце бюджету у фінансово-кредитному механізмі. Бюджет у системі фінансового забезпечення потреб соціально-економічного розвитку, сфера поширення бюджетного фінансування. Бюджетні асигнування як "мультиплікатори" економічного росту. Бюджет у системі фінансового регулювання, його визначальна роль у сукупності економічних методів управління економікою. Інструменти бюджетного впливу на соціально-економічний розвиток. Джерело [1-5, 13].</p> <p>2. Самотестування.</p> <p>3. Підготовка до понятійного диктанту.</p> <p>4. Розв'язання запропонованих керівником курсу ситуаційних завдань.</p>	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, понятійний диктант, розв'язання ситуаційних завдань
Семінар – розгорнута бесіда Бюджет як головний фінансовий план держави	8	<p>1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: бюджет як основний фінансовий план держави. Склад і структура доходної і видаткової частин бюджету, фактори, що впливають на них. Відмінності між бюджетом як фінансовим планом і бюджетом як економічною категорією. Правовий характер бюджету як фінансового плану, його чинники.</p>	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, заслуховування та обговорювання доповідей

		<p>Бюджет як віддзеркалення економічної, соціальної і міжнародної політики держави. Поточний бюджет і бюджет розвитку. Бюджетний процес і його складові. Завдання, принципи й методи бюджетного планування. Чинники, що визначають якість розробки бюджету. Виконання бюджету.</p> <p>Джерело [1-5, 9, 11].</p> <p>2. Самотестування.</p> <p>3. Підготовка до презентації доповіді.</p>	
Семінар з виконанням практичних задач Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування	8	<p>1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: бюджетний дефіцит як економічна категорія та показник стану бюджету. Модель визначення розміру бюджетного дефіциту. Дефіцит бюджету як один з макроекономічних показників, що характеризують сутність економічної моделі. Причини виникнення та джерела покриття бюджетного дефіциту. Характеристика бюджетного дефіциту як показник стану бюджету в якості фінансового плану держави. Аналітичний огляд бюджетного дефіциту України. Регулювання бюджетного дефіциту. Основні заходи щодо зниження бюджетного дефіциту. Зарубіжний та вітчизняний досвід фінансування дефіциту бюджету.</p> <p>Джерело [1-5, 23-27].</p> <p>2. Самотестування.</p> <p>3. Самоперевірка знань шляхом аналізу дефіциту (профіциту) зведеного та державного бюджету; визначення складу та структури джерел фінансування дефіциту Державного бюджету в цілому та в розрізі за загальним і спеціальним фондами; рівня централізації валового внутрішнього продукту в бюджеті.</p>	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань
Семінар – дискусія Бюджетний устрій і побудова бюджетної системи	8	<p>1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: законодавча та нормативна бази функціонування бюджетної системи. Склад бюджетного законодавства. Бюджетний кодекс та його структура. Структура та принципи побудови бюджетної системи України. Поняття бюджетного устрою і бюджетної системи, їх співвідношення. Поєднання централізованих і децентралізованих бюджетів як основа демократичного бюджетного устрою. Альтернативні принципи встановлення взаємозв'язку централізованих і</p>	Тестування, проведення дискусії, заслуховування та обговорювання повідомлень

		<p>децентралізованих бюджетів: єдність бюджетної системи та автономність кожного бюджету. Види бюджетів. Центральний бюджет держави, його призначення. Місцеві бюджети, їх види. Централізовані регіональні бюджети та бюджети в поселеннях. Засади розмежування видатків між окремими бюджетами. Територіальний та відомчий підходи до розподілу видатків. Фактори, що визначають порядок і пропозиції розподілу доходів між бюджетами. Закріплені та регулюючі доходи.</p> <p>Джерело [1-5, 11, 13, 15, 18].</p> <p>2. Самотестування.</p> <p>3. Підготовка до презентації доповіді.</p>	
Семінар з виконанням практичних задач Міжбюджетні відносини і система бюджетного вирівнювання	8	<p>1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: характер і форми взаємовідносин між бюджетами. Суб'єкти, види, принципи організації міжбюджетних відносин в Україні. Нерівномірність економічного розвитку регіонів як передумова бюджетного вирівнювання. Субсидіювання та його види: субсидії, субвенції, дотації. Вертикальні та горизонтальні міжбюджетні відносини. Механізм міжбюджетних відносин як сукупність засобів (методів, форм, моделей, інструментів, інституціонально-правових структур). Переваги та недоліки централізованої та децентралізованої моделей міжбюджетних відносин. Система фінансового вирівнювання: форми, методи, інструменти.</p> <p>Джерело [1-5, 13, 18, 23].</p> <p>2. Самотестування.</p> <p>3. Самоперевірка знань шляхом розрахунку обсягу кошику доходів; визначення міжбюджетних трансфертів; оцінки фінансового нормативу бюджетної забезпеченості; розрахунку коефіцієнту вирівнювання.</p>	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань
Разом змістовий модуль 1	40		
Змістовий модуль 2: Доходи і видатки бюджету України			
Семінар запитань і відповідей Система доходів бюджету	8	<p>1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: економічна сутність і класифікація доходів бюджету. Класифікація бюджетних доходів за різними критеріями. Розділи бюджетної класифікації доходів бюджету. Склад і джерела доходів Державного</p>	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, понятійний диктант

		<p>бюджету. Склад та джерела доходів Державного бюджету згідно з Бюджетним кодексом. Доходи загального та спеціального фондів. Доходи місцевих бюджетів. Доходи місцевих бюджетів. Поточний бюджет та бюджет розвитку. Доходи місцевих бюджетів, що враховуються та не враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів. Роль податкової системи у формуванні бюджетних доходів.</p> <p>Джерело [1-5, 7, 11, 13, 16, 21].</p> <p>2. Самотестування.</p> <p>3. Підготовка до понятійного диктанту.</p>	
Семінар запитань і відповідей Система видатків бюджету	8	<p>1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: економічна сутність видатків бюджету. Поняття видатків бюджету. Класифікація видатків бюджету. Видатки Державного бюджету. Сутність видатків державного бюджету. Склад і структура видатків державного бюджету України. Класифікація видатків бюджету. Видатки місцевих бюджетів. Сутність видатків місцевих бюджетів, їх склад. Окремі напрямки видатків місцевих бюджетів та їх специфічність. Система бюджетного фінансування. Складові системи бюджетного фінансування (принципи, форми, методи). Головні розпорядники бюджетних коштів. Шляхи вдосконалення діючих форм бюджетного фінансування.</p> <p>Джерело [1-5, 13, 16, 23].</p> <p>2. Самотестування.</p> <p>3. Підготовка до понятійного диктанту.</p>	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, понятійний диктант
Семінар – розгорнута бесіда Видатки бюджету на економічну діяльність держави і науки	8	<p>1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: економічна сутність видатків бюджету. Класифікація видатків бюджету. Окремі напрямки видатків місцевих бюджетів та їх специфічність. Система бюджетного фінансування. Складові системи бюджетного фінансування (принципи, форми, методи). Головні розпорядники бюджетних коштів. Шляхи вдосконалення діючих форм бюджетного фінансування.</p> <p>Джерело [1-5, 7, 11-13, 21].</p> <p>2. Самотестування.</p> <p>3. Підготовка до презентації доповіді.</p>	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, заслуховування та обговорювання доповідей
Семінар з виконанням практичних задач	8	<p>1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: форми й види соціального захисту</p>	Тестування, фронтальне та

<p>Видатки бюджету на соціальний захист та соціальну сферу</p>		<p>населення. Склад видатків бюджету на соціальний захист населення, їх роль в умовах переходу до ринкової економіки. Адресні субсидії громадянам на житло і комунальні послуги. Види разової фінансової допомоги громадянам. Форми й методи фінансового забезпечення соціальної сфери. Бюджетне фінансування закладів соціальної сфери, його організація. Основа кошторисного фінансування. Видатки бюджету на освіту, їх склад і структура. Система заробітної плати вчителів і порядок планування фонду заробітної плати. Особливості кошторисного фінансування шкіл-інтернатів. Фінансування дитячих дошкільних закладів. Бюджетне фінансування вищої освіти. Особливості кошторисного планування у вищих закладах освіти. Система заробітної плати працівників вищої школи. Позабюджетні кошти державних вищих закладів освіти. Видатки бюджету на охорону здоров'я, їх склад і структура. Бюджетні заклади охорони здоров'я, організація їх кошторисного фінансування. Особливості організації фінансової діяльності закладів охорони здоров'я в умовах страхової медицини. Бюджетне фінансування закладів культури, склад видатків. Особливості кошторису бібліотек, будинків культури та інших культурно-освітніх закладів. Фінансування преси, радіо, телебачення. Фінансування розвитку фізичної культури і спорту, роль бюджету в державній підтримці олімпійського руху. Джерело [1-5, 13, 18, 26]. 2. Самотестування. 3. Самоперевірка знань шляхом складання і перевірки кошторису загальноосвітніх шкіл; аналізу та оцінки системи заробітної плати медичних працівників; планування фонду заробітної плати працівників бюджетної сфери. Складання й перевірка кошторису лікарні. Розрахунок частки видатків на освіту, на охорону здоров'я, на культуру та мистецтво в загальній сумі видатків Державного бюджету. Визначення суми житлово-комунальних послуг, що підлягає сплаті сім'єю, та розміру житлової субсидії.</p>	<p>індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань</p>
<p>Семинар запитань і відповідей Видатки бюджету</p>	<p>8</p>	<p>1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: фінансові та політичні аспекти</p>	<p>Тестування, фронтальне та індивідуальне</p>

на управління та оборону		<p>видатків держави на оборону. Воєнна доктрина країни та її вплив на рівень і розмір видатків на оборону. Склад видатків на оборону, порядок їх планування і фінансування. Видатки бюджету на державне управління, їх склад. Утримання органів законодавчої і виконавчої влади. Видатки на судові органи і прокуратуру. Видатки на правоохоронні органи. Видатки на утримання податкової адміністрації та митних органів. Порядок планування і фінансування видатків бюджету на управління.</p> <p>Джерело [1-5, 8, 13, 17].</p> <p>2. Самотестування.</p> <p>3. Підготовка до понятійного диктанту.</p>	опитування, понятійний диктант
Семінар – розгорнута бесіда Видатки бюджету на обслуговування державного боргу	8	<p>1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: економічна сутність державного боргу. Форми державного кредиту, їх призначення. Суб'єкти державного кредиту, їх класифікація. Роль і місце державного кредиту в покритті дефіциту бюджету. Державні позики як основна форма державного кредиту. Види цінних паперів з державних позик: облігації, казначейські зобов'язання (векселі). Класифікація державного кредиту. Державний борг, його структура. Управління державним боргом. Способи управління державним боргом.</p> <p>Джерело [1-5, 13, 17, 19, 25].</p> <p>2. Самотестування.</p> <p>3. Підготовка до презентації доповіді.</p>	Тестування, проведення дискусії, заслуховування та обговорювання повідомлень
Семінар – дискусія Касове виконання бюджету і державний фінансовий контроль	8	<p>1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: державний фінансовий контроль. Єдиний казначейський рахунок. Казначейство. Касове виконання бюджету. Кошторис. Кошторис доходів та витрат. Кошторисне фінансування. Кошторисно-бюджетне фінансування. Податковий контроль. Фінансовий контроль.</p> <p>Джерело [1-5, 7, 13, 18, 19].</p> <p>2. Самотестування.</p> <p>3. Підготовка до понятійного диктанту.</p>	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, понятійний диктант
Разом змістовий модуль 2	56		
Разом	96		

7. Матриця зв'язку між дисципліною/ змістовим модулем, результатами навчання та компетентностями

Результати навчання	Компетентності										
	Загальні					Предметно-спеціальні					
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	6
1. Формування розуміння основ управління бюджетним дефіцитом		+					+				
2. Здатність визначати напрями бюджетної політики та аналізувати зміни в бюджетному законодавстві								+		+	
3. Володіння методами бюджетного планування, прогнозування і контролю у бюджетних установах; методикою розробки та виконання Державного та місцевих бюджетів							+				
4. Розуміння сутності та структури бюджетного устрою та бюджетної системи						+					
5. Аналізувати доходно-видаткову структуру консолідованого і державного бюджетів, її відповідність поточній макроекономічній ситуації				+				+			
6. Розраховувати та аналізувати показники внутрішньої і зовнішньої державної заборгованості		+						+			
7. Розуміння сутності та характеристики доходів та видатків бюджетів різних рівнів						+					
8. Уміння визначати напрями вдосконалення управління державним боргом										+	

8. Методи викладання

Лекції, семінарські заняття, самостійна робота (підготовка презентацій, рефератів, самостійне опрацювання додаткових питань за наведеним переліком літератури).

9. Методи оцінювання

Екзамен.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Відповідно до системи оцінювання знань студентів ДонНУЕТ, рівень сформованості компетентностей студента оцінюються у випадку проведення екзамену: впродовж семестру (50 балів) та при проведенні підсумкового контролю - екзамену (50 балів).

Оцінювання студентів протягом семестру

№ теми практичного заняття	Вид роботи/бали					
	Тестові завдання	Ситуаційні завдання, задачі	Обговорення теоретичних питань теми	Індиві- дуальне завдання	ПМК	Сума балів
Змістовий модуль 1						
Тема 1	0,5		0,5			1
Тема 2	0,5		0,5			1
Тема 3	1	2				3
Тема 4	0,5		1			1,5
Тема 5	0,5	2			5	7,5
Разом змістовий модуль 1	3	4	2		5	14
Змістовий модуль 2						
Тема 6	1		2			3
Тема 7	1		2			3
Тема 8	1		2			3
Тема 9	1	2	1			4
Тема 10	1		1			2
Тема 11	1		2			3
Тема 12	1		2	10	5	18
Разом змістовий модуль 2	7	2	12	10	5	36
Разом						50

Загальне оцінювання результатів вивчення дисципліни

Для виставлення підсумкової оцінки визначається сума балів, отриманих за результатами екзамену та за результатами складання змістових модулів. Оцінювання здійснюється за допомогою шкали оцінювання загальних результатів вивчення дисципліни (модулю).

Оцінка		
100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	
70-74	D	
60-69	E	3, «задовільно»
35-59	FX	2, «незадовільно»
0-34	F	

11. Методичне забезпечення

1. Електронний конспект лекцій.
2. Методичні вказівки з вивчення дисципліни.
3. Індивідуальні завдання.
4. Навчальна та наукова література, нормативні документи.

12. Рекомендована література

Основна

1. Слободянюк Н.О. Бюджетна система [Текст] : конспект лекцій / Н.О. Слободянюк // ДонНУЕТ. – Кривий Ріг, 2016. – 312 с.
2. Слободянюк Н.О. Реформування системи міжбюджетних відносин в контексті процесів децентралізації в Україні/ Н.О.Слободянюк // Економічні та соціальні перспективи децентралізації в Україні: [колективна монографія за ред. Ю.З.Драчука]. – Дніпропетровськ: НГУ, 2016.– Розділ. 1. – С. 32-45.
3. Бюджетна система [Текст] : навч. посіб. / Львів. держ. ун-т внутр. справ [уклад.]: Р. С. Сорока, І. Г. Благун. - Л. : ЛьвДУВС, 2011. - 234 с.
4. Бюджетна система України [Текст] : тренінг-курс : навч. посіб. / [В. М.Опарін та ін.] ; за заг. ред. В. М. Опаріна ; Держ. навч.-наук. установа "Акад.фін. упр.". - К. : ДННУ "Акад. фін. упр.", 2012. - 390 с. : рис., табл.
5. Бюджетна система. Вишкіл студії [Текст] : [навч. посіб.] / [Юрій С. І. та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. С. І. Юрія, д-ра екон. наук, проф. О. П.Кириленко ; Терноп. нац. екон. ун-т. - Т. : ТНЕУ, 2010. - 423 с.
6. Бюджетна система України: проблемні питання [Текст] : монографія / [Л. А. Васютинська та ін. ; за заг. ред. В. Г. Баранової] ; Одес. нац. екон. ун-т. - Одеса : Атлант, 2013. - 251 с. : рис., табл. 2013. - 251 с. : рис., табл
7. Василик, О. Д. Бюджетна система України [Текст] : підруч.для студ. вищ.навч. закл. / О. Д. Василик, К.В. Павлюк ; КНУ ім.Т. Шевченка . – К. : Центр навч. л-ри, 2004 . – 544с
8. Нескородева, І.І. Бюджетна система в структурно-логічних схемах [Текст]

: навч. посіб. / І. І. Нескородєва ; Харк. нац. екон. ун-т. - Х. : ІНЖЕК, 2012. - 173 с.

9. Чала, Н.Д. Бюджетна система [Текст] : навч. посіб. / Н. Д. Чала, Л. В.Лазоренко. - К. : Знання, 2010. - 223 с.

Допоміжна

10. Бюджетна і податкова система України у запитаннях і відповідях [Текст] : навч. посіб. / [М. І. Бондар та ін.] ; Держ. навч.-наук. установа "Акад. фін. упр.". - К. : ДННУ "Акад. фін. упр.", 2012. - 333 с

11. Бюджетна система України та Євросоюзу [Текст] : монографія / С. О. Булгакова [та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук., проф., акад. НАПН України А. А. Мазараки ; Київ. нац. торг.- екон. ун-т. - К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. - 396 с.

12. Бюджетна система: Навчальний посібник / [Баранова В.Г., Дубовик О.Ю., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. В.П. Хомутенко. – Одеса: Видавництво Бартенєва, 2014. – 392 с.

13. Бюджетна система: навчальний посібник. Друге видання, перероблене і доповнене / І.Л., Шевчук, В.О. Черепанова, Т.О. Ставерська / - Харків: Видавець Іванченко І.С., 2015. – 284 с.

14. Романенко О. Р. Фінанси: Підручник. 4-те вид. / Олена Романівна Романенко / - К.: Центр учбової літератури, 2009. – 312 с.

15. Чала Н. Д. Бюджетна система: навч. посіб. / Н.Д. Чала, Л.В. Лазоренко. – К.: Знання, 2010. – 223 с.

Інформаційні ресурси

16. Матеріали офіційного сайту Міністерства фінансів України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>

17. Матеріали офіційного сайту Рахункової палати України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/index>

18. Матеріали офіційного сайту Верховної Ради України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>

19. Матеріали офіційного сайту Урядового порталу / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/>

20. Матеріали офіційного сайту Державної фіскальної служби України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/>

21. Бюджетний кодекс України. Верховна Рада України; Кодекс України, Закон, Кодекс від 08.07.2010 № 2456-VI [Електронний ресурс] / <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>

22. Слободянюк Н.О. Проблеми формування дохідної частини місцевих бюджетів в умовах фінансової децентралізації / Н.О. Слободянюк, М.О. Коніна //Електронне наукове фахове видання «Економіка та суспільство» Режим доступу до журналу: www.economyandsociety.in.ua Випуск № 2, 2016 - с. 611-616

23. Малишко В.В. Реформування бюджетної системи України [Електронний

ресурс] / В. В. Малишко // Економічний вісник університету . - 2013. – Вип. 20(1). - С. 158-162. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/есву_2013_20\(1\)__33.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/есву_2013_20(1)__33.pdf).

**ЧАСТИНА 2.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПІДГОТОВКИ ДО
СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ**

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ПОБУДОВИ БЮДЖЕТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Тема 1. Сутність, призначення і роль бюджету Семинар запитань і відповідей

План заняття:

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми та питаннями самостійного вивчення:

1. Роль і місце бюджету у перерозподілених відносинах у суспільстві.
2. Взаємозалежність ВВП, національного доходу та бюджету. Бюджетна централізація ВВП та її межі.
3. Фінансові протиріччя у суспільстві, пов'язані із формуванням бюджету, та способи їх вирішення.
4. Забезпечення оптимальності пропорції розподілу й перерозподілу ВВП.
5. Бюджетний вплив на забезпечення економічного і соціального розвитку.
6. Бюджетна модель суспільства, необхідність її формування в Україні.
7. Роль і місце бюджету у фінансово-кредитному механізмі.
8. Бюджет у системі фінансового забезпечення потреб соціально-економічного розвитку, сфера поширення бюджетного фінансування.
9. Бюджетні асигнування як "мультиплікатори" економічного росту.
10. Бюджет у системі фінансового регулювання, його визначальна роль у сукупності економічних методів управління економікою.
11. Інструменти бюджетного впливу на соціально-економічний розвиток.

2. Індивідуальне тестування.

3. Понятійний диктант.

Рекомендовані поняття та терміни для підготовки: *бюджет, бюджети місцевого самоврядування, бюджетна класифікація, бюджетний механізм, бюджетний кодекс, бюджетна система, бюджетне регулювання, бюджетне фінансування, валовий внутрішній продукт (ВВП).*

4. Розв'язання запропонованих керівником курсу ситуаційних завдань.

Тема 2. Бюджет як головний фінансовий план держави

Семінар – розгорнута бесіда

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення у формі бесіди основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Місце державного бюджету в системі фінансових планів держави
2. Бюджетне планування і прогнозування
3. Програмно-цільовий метод формування бюджету
4. Відмінності між бюджетом як фінансовим планом і бюджетом як економічною категорією
5. Правовий характер бюджету як фінансового плану, його чинники
6. Бюджетний процес і його складові
7. Бюджет як віддзеркалення економічної, соціальної і міжнародної політики держави

2. Індивідуальне тестування.

3. Презентація доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Тема 3. Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування

Семінар з виконанням практичних задач

План заняття:

1. Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Поняття та причини бюджетного дефіциту.
2. Види бюджетного дефіциту.
3. Джерела покриття бюджетного дефіциту.
4. Форми та проблеми фінансування бюджетного дефіциту в Україні.
5. Зарубіжний та вітчизняний досвід фінансування дефіциту бюджету.
6. Тимчасовий касовий розрив

2. Індивідуальне тестування.

3. Практичні завдання.

Задача 1. Проаналізуйте дефіцит (профіцит) зведеного та державного бюджету, виходячи з приведених даних у табл. 1 по надходженням та використанню державного бюджету за три роки.

Таблиця 1 – Надходження та використання Державного бюджету

тис. грн

Показники	1 рік		2 рік		3 рік	
	планові показники на рік	виконано	планові показники на рік	виконано	планові показники на рік	виконано
1	2	3	4	5	6	7
Зведений бюджет						
Доходи	88878	103148	110637	113348	111119	113348
Видатки	88878	101112	110637	115365	111119	115365
Профіцит (дефіцит)	0	2035,5	0	-2018	0	-2018
Державний бюджет						
Доходи	71288	76083	88119	81704	88119	81704
Видатки	71288	74619	88119	83880	88119	83880
Профіцит (дефіцит)	0	1464	0	-2177	0	-2177
Джерела фінансування	0	-1464	0	2175,5	0	2175,5
Внутрішнє фінансування	0	-237,5	0	679,98	0	679,98
Зовнішнє фінансування	0	-1227	0	1495,4	0	1495,4

На підставі інформації, отриманої з додатків до Закону України про Державний бюджет на відповідний рік та планових показників економічного і соціального розвитку країни, визначте абсолютні та відносні показники дефіциту (профіциту) державного бюджету й дайте їм обґрунтовану оцінку.

Задача 2. Ознайомтеся з додатком 2 до Закону України про Державний бюджет на поточний рік, визначити склад та структуру джерел фінансування дефіциту Державного бюджету в цілому та в розрізі за загальним і спеціальним фондами.

Задача 3. На підставі наведених у табл. 1 даних визначте:

- а) величину доходів бюджету;
- б) величину видатків бюджету;
- в) рівень централізації валового внутрішнього продукту в бюджеті;
- г) інші відносні показники бюджетного дефіциту, які можна розрахувати.

Таблиця 1 – Вихідні дані для розв'язання задачі

Показники	Значення показників
1. Валовий внутрішній продукт, млн грн	500,0
2. Відносний показник бюджетного дефіциту, розрахований за доходами, %	5,00
3. Абсолютний показник бюджетного дефіциту	10,0

дефіциту, млн грн	
-------------------	--

Довідково: операції кредитування (надання кредитів з бюджету та повернення кредитів до бюджету) не здійснювалися.

Тема 4. Бюджетний устрій і побудова бюджетної системи Семінар – дискусія

План заняття:

1. Дискусійне обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Основи бюджетного устрою: виокремлення видів бюджетів; встановлення принципів побудови бюджетної системи; розмежування доходів і видатків між ланками бюджетної системи; організація взаємовідносин між бюджетами.

2. Бюджетна система України: Бюджетний кодекс України; склад бюджетної системи України; структура бюджетної системи України.

3. Взаємовідносини ланок бюджетної системи: субсидіювання; вилучення коштів; взаємні розрахунки; бюджетні позички.

4. Поєднання централізованих і децентралізованих бюджетів як основа демократичного бюджетного устрою.

5. Територіальний та відомчий підходи до розподілу видатків.

6. Бюджетний кодекс та його структура.

7. Закон про Державний бюджет України.

2. Індивідуальне тестування.

3. Презентація доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Тема 5. Міжбюджетні відносини і система бюджетного вирівнювання Семінар з виконанням практичних задач

План заняття:

1. Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Міжбюджетні відносини та необхідність перерозподілу бюджетних коштів.

2. Сутність і види міжбюджетних трансфертів.

3. Відображення механізму розподілу доходів між видами місцевих бюджетів у Бюджетному кодексі України.

4. Формула визначення міжбюджетних трансфертів.

5. Розрахунок обсягу кошику доходів.

6. Нерівномірність економічного розвитку регіонів як передумова бюджетного вирівнювання.

7. Кошик доходів бюджетів місцевого самоврядування.
8. Фінансовий норматив бюджетної забезпеченості.

2. *Індивідуальне тестування.*
3. *Практичні завдання.*

Задача 1. Розрахуйте суму регулюючих доходів бюджету області, якщо сума видаткової частини бюджету області становить 256,3 млн грн, дефіцит бюджету –65,3 млн грн, сума закріплених доходів – 110,2 млн грн.

Задача 2. Розрахуйте суму дефіциту бюджету області та суму субвенції, якщо сума регулюючих доходів бюджету становить 220,0 млн грн, сума закріплених доходів – 270,0 млн грн, сума видаткової частини бюджету – 560,0 млн грн сума субвенції – 40,0 % суми дефіциту бюджету.

Задача 3. Розрахунковий показник обсягу видатків бюджету області становить 2,3 млрд грн, а розрахунковий показник обсягу кошика доходів – 2,1 млрд грн. Надходження від платників, зареєстрованих в області, до загального фонду Державного бюджету по податку на прибуток та акцизному податку за результатами звітного року: фактичні 3,5 млрд грн; розрахункові 3,0 млрд грн. Приріст надміру сплачених грошових зобов'язань із податку на прибуток та акцизного податку, за даними Державної податкової служби, склав 0,2 млрд грн. Визначте, які бюджетні трансферти та в якій сумі буде заплановано для обласного бюджету.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ДОХОДИ І ВИДАТКИ БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

Тема 6. Система доходів бюджету Семінар запитань і відповідей

План заняття:

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми та питаннями самостійного вивчення:

1. Економічна сутність і класифікація доходів бюджету.
2. Склад і джерела доходів Державного бюджету.
3. Доходи загального та спеціального фондів.
4. Доходи місцевих бюджетів.
5. Поточний бюджет та бюджет розвитку.
6. Доходи місцевих бюджетів, що враховуються та не враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів.
7. Роль податкової системи у формуванні бюджетних доходів.

2. *Індивідуальне тестування.*

3. *Понятійний диктант.*

Рекомендовані поняття та терміни для підготовки: *бюджетна дотація, бюджетний рік, державні доходи, дотація вирівнювання, закріплені доходи, місцеві фінанси, місцеві бюджети, міжбюджетні трансферти, місцеві запозичення, податки державні, податки місцеві, регулюючі доходи, субвенції.*

Тема 7. Система видатків бюджету

Семінар запитань і відповідей

План заняття:

1. *Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми та питаннями самостійного вивчення:*

1. Економічна сутність видатків бюджету та класифікація видатків бюджету: за роллю у суспільному виробництві; за функціональною структурою; за відомчою структурою; за економічною структурою.

2. Склад і структура видатків Державного бюджету України.

3. Видатки місцевих бюджетів.

4. Головні розпорядники бюджетних коштів.

5. Шляхи вдосконалення діючих форм бюджетного фінансування.

2. *Індивідуальне тестування.*

3. *Понятійний диктант.*

Рекомендовані поняття та терміни для підготовки: *видатки бюджету, державні витрати, бюджетне призначення, норматив мінімальної бюджетної забезпеченості, державні мінімальні соціальні стандарти, субсидія, бюджетні кредити, кошторисне фінансування, бюджетна позика.*

Тема 8. Видатки бюджету на економічну діяльність держави

і науку

Семінар – розгорнута бесіда

План заняття:

1. *Розгорнуте обговорення у формі бесіди основних положень теми та питань самостійного вивчення:*

1. Роль бюджету у забезпеченні економічного розвитку країни.

2. Бюджетні інвестиції у розвиток економіки.

3. Бюджетні кредити підприємствам.

4. Державні дотації.

5. Видатки на фундаментальні дослідження.

2. *Індивідуальне тестування.*

3. *Презентація доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.*

Тема 9. Видатки бюджету на соціальний захист та соціальну сферу Семінар з виконанням практичних задач

План заняття:

1. *Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:*

1. Роль бюджету у забезпеченні соціального захисту населення та утриманні соціальної сфери.

2. Склад і характеристика видатків на соціальну сферу: структура видатків; видатки на освіту; видатки на охорону здоров'я; видатки на культуру.

3. Склад і характеристика видатків на соціальний захист населення і соціальне забезпечення.

4. Основи кошторисного фінансування.

2. *Індивідуальне тестування.*

3. *Практичні завдання.*

Задача 1. На підставі даних додатка 3 до Закону України "Про Державний бюджет на поточний рік" проаналізуйте склад і структуру видатків Державного бюджету на охорону здоров'я. Визначте головних розпорядників бюджетних коштів, розрахуйте частку видатків на охорону здоров'я в загальній сумі видатків Державного бюджету.

Задача 2. У двокімнатній квартирі загальною площею 45,0 кв. м зареєстровані два непрацюючих пенсіонери – чоловік та дружина. Місячний розмір плати за житлово-комунальні послуги в межах норм користування – 986,40 грн, а в межах нормативів споживання – 940,65 грн.

Доходи сім'ї: пенсія чоловіка становить 7 500 грн за останні 6 місяців; пенсія дружини – 6 800 грн за останні 6 місяців.

Визначте суму житлово-комунальних послуг, що підлягає сплаті сім'єю, та розмір житлової субсидії.

Задача 3. Сім'я у складі: безробітний батько (не має доходів), мати (отримує допомогу на дитину до досягнення нею трирічного віку), дитина 2,5 роки претендує на перепризначення допомоги на дитину до досягнення нею трирічного віку. Необхідний пакет документів підготовлено та подано до компетентних органів. Визначте суму допомоги, яка буде перепризначена.

Задача 4. Одинокa матір самостійно виховує дитину п'яти років, претендує на отримання допомоги на дітей одинoким матерям. Середньомісячний сукупний дохід сім'ї за 6 місяців, які передують місяцю звернення за допомогою, складає 9 200 грн. Визначте право жінки на отримання зазначеного виду допомоги.

Тема 10. Видатки бюджету на управління та оборону Семінар запитань і відповідей

План заняття:

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми та питаннями самостійного вивчення:

1. Характер і зміст бюджетних витрат на державне управління
2. Видатки бюджету на державне управління і оборону
3. Організація фінансування національної оборони
4. Утримання органів законодавчої і виконавчої влади
5. Видатки на утримання податкової адміністрації та митних органів.
6. Порядок планування і фінансування видатків бюджету на управління.

2. Індивідуальне тестування.

3. Понятійний диктант.

Рекомендовані поняття та терміни для підготовки: *кошторис доходів та витрат, оборонні видатки, фінансування національної оборони*

Тема 11. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу Семінар – розгорнута бесіда

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення у формі бесіди основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Форми державного кредиту
2. Державний борг і необхідність управління ним
3. Видатки державного бюджету на обслуговування внутрішнього боргу
4. Зовнішній борг і видатки на його обслуговування
5. Державні позики як основна форма державного кредиту
6. Роль і місце державного кредиту в покритті дефіциту бюджету
7. Управління державним боргом.

2. Індивідуальне тестування.

3. Презентація доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Тема 12. Касове виконання бюджету і державний фінансовий контроль
Семінар – дискусія

План заняття:

1. *Дискусійне обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:*

1. Казначейська система виконання бюджету
2. Організація роботи казначейської системи виконання бюджету
3. Кошториси бюджетних установ
4. Державний фінансовий контроль за виконанням бюджету
5. Податковий контроль
6. Єдиний казначейський рахунок

2. *Індивідуальне тестування.*

3. *Понятійний диктант.*

Рекомендовані поняття та терміни для підготовки: *державний фінансовий контроль, єдиний казначейський рахунок, казначейство, касове виконання бюджету, кошторис, кошторисно-бюджетне фінансування, податковий контроль, фінансовий контроль.*

**ЧАСТИНА 3.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ**

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ПОБУДОВИ БЮДЖЕТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Тема 1. Сутність, призначення і роль бюджету держави

Форми контролю: усне опитування, індивідуальне тестування, понятійний диктант, практичні завдання

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

- 1) Сформулюйте головний принцип фінансової діяльності держави.
- 2) Взаємозалежність ВВП, національного доходу та бюджету.
- 3) Фінансові протиріччя у суспільстві, пов'язані із формуванням бюджету, та способи їх вирішення.
- 4) Роль і місце бюджету у фінансово-кредитному механізмі.
- 5) Проаналізуйте динамічні зміни доходів та видатків бюджету згідно із Законом України „Про Державний бюджет України на 2018 рік”

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Який нормативний акт наводить нижченаведене визначення бюджету? Бюджет – це план формування і використання фінансових ресурсів для вирішення завдань та функцій, які здійснюють органи державної влади, органи влади Автономної Республіки Крим та органи місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду

- A. Закон України „Про Державний бюджет України...”
- B. Бюджетний кодекс України
- C. Закон України „Про національний банк України”
- D. Закон України „Про систему оподаткування”

2. Який державний орган затверджує Державний бюджет

- A. Кабінет Міністрів України
- B. Верховна Рада України
- C. Парламент
- D. Міністерство фінансів України

3. Яке ствердження характеризує матеріальний зміст визначення „бюджет”

- A. бюджет – це централізований фонд грошових коштів
- B. бюджет – це економічні відносини між суб'єктами, що формують та використовують централізований фонд
- C. бюджет – головний фінансовий план держави
- D. бюджет – це документ, що регулює бюджетні відносини у державі

4. Оберіть варіант відповіді, який у повній мірі розкриває специфічні ознаки бюджетних відносин

- A. перерозподільний характер, всеохоплюючий характер, законодавче регулювання
- B. перерозподільний характер, тимчасовий характер, централізація формування
- C. всеохоплюючий характер, децентралізація управління, балансовий характер
- D. всеохоплюючий характер, законодавче регулювання, соціальний характер

5. Сукупність певних видів бюджетних відносин, специфічних методів мобілізації та використання бюджетних коштів – являє собою

- A. бюджетний процес
- B. бюджетний механізм
- C. бюджетний устрій
- D. бюджетну систему

6. Вираз „за допомогою бюджету держава надає суспільству унікальні блага та послуги, які істотно впливають на рівень добробуту та якість життя” характеризує

- A. специфічну ознаку бюджету
- B. економічну природу бюджету
- C. фінансову сутність бюджету
- D. балансову природу бюджету

7. Акумуляція у бюджетній системі значних грошових фондів та створення можливості для забезпечення рівномірного розвитку економіки і культури на усій території країни дозволяє назвати бюджет

- A. регулярним механізмом
- B. інструментом соціальної політики уряду
- C. інструментом державного управління
- D. механізмом акумуляції фондів

8. Принцип фінансової діяльності держави, який означає, що кожна сфера державної діяльності будується на основі фінансово-планових актів, може бути визначений як

- A. принцип самоокупності
- B. принцип плановості
- C. принцип самостійності в галузі фінансової діяльності
- D. принцип недопущення банкрутства

9. До складання та затвердження бюджету залучаються Національний банк України та Міністерство фінансів України, як

- A. учасник бюджетного процесу
- B. виконавці бюджету
- C. спостерігачі за бюджетним процесом
- D. учасники бюджетного механізму

10. Назвіть складові третього рівня бюджету України

- A. державний бюджет, бюджет АР Крим, місцеві бюджети
- B. бюджети міст, селищ, сіл, районів у містах
- C. бюджети області, міст загальнодержавного підпорядкування
- D. бюджети районів, міст обласного підпорядкування з районним і без районного поділення

Література:

1. Слободянюк Н.О. Бюджетна система [Текст] : конспект лекцій / Н.О. Слободянюк // ДонНУЕТ. – Кривий Ріг, 2016. – 312 с.
2. Бюджетна система [Текст] : навч. посіб. / Львів. держ. ун-т внутр. справ [уклад.]: Р. С. Сорока, І. Г. Благун. - Л. : ЛьвДУВС, 2011. - 234 с.
3. Бюджетна система України [Текст] : тренінг-курс : навч. посіб. / [В. М.Опарін та ін.] ; за заг. ред. В. М. Опаріна ; Держ. навч.-наук. установа "Акад.фін. упр.". - К. : ДННУ "Акад. фін. упр.", 2012. - 390 с. : рис., табл.
4. Бюджетна система. Вишкіл студії [Текст] : [навч. посіб.] / [Юрій С. І. та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. С. І. Юрія, д-ра екон. наук, проф. О. П.Кириленко ; Терноп. нац. екон. ун-т. - Т. : ТНЕУ, 2010. - 423 с.
5. Бюджетна система України: проблемні питання [Текст] : монографія / [Л. А. Васютинська та ін. ; за заг. ред. В. Г. Баранової] ; Одес. нац. екон. ун-т. - Одеса : Атлант, 2013. - 251 с. : рис., табл. 2013. - 251 с. : рис., табл
6. Нескородева, І.І. Бюджетна система в структурно-логічних схемах [Текст] : навч. посіб. / І. І. Нескородева ; Харк. нац. екон. ун-т. - Х. : ІНЖЕК, 2012. - 173 с.

Тема 2. Бюджет як головний фінансовий план держави

Форми контролю: усне опитування, індивідуальне тестування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

- 1) Бюджетне планування.
- 2) Бюджетна програма.
- 3) Фінансові показники.
- 4) Бюджетна класифікація.
- 5) Економічне моделювання.

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Як економічна категорія державний бюджет – це

А. головний фінансовий план держави на поточний рік, що має силу закону, в якому відображається діяльність держави і місцевих органів влади та управління

В. грошові відносини, які виникають між державою, з одного боку, і підприємствами, організаціями, установами всіх форм власності і фізичними особами - з іншого, з приводу утворення централізованого фонду грошових коштів держави і його використання на розширене відтворення, підвищення рівня життя і задоволення інших суспільних потреб

С. централізований грошовий фонд

Д. сукупність централізованих та децентралізованих коштів держави

2. До чинників, що визначають центральне місце бюджету в системі фінансових планів держави, відносяться

А. державний бюджет фінансує основні державні витрати

В. державний бюджет виступає інструментом фінансового контролю за формуванням і використанням грошових фондів в економіці держави

С. бюджет виконує функції перерозподілу ВВП між галузями, регіонами, соціальними верствами населення, а також перерозподіл грошових коштів у часі через використання державних позик

Д. державний бюджет є запорукою стабільного розвитку на довгостроковий період

3. У більшості розвинених країн світу завдяки бюджетові перерозподіляється

А. від 10 до 30% від усього обсягу валового внутрішнього продукту

В. від 30 до 50% від усього обсягу валового внутрішнього продукту

С. від 50 до 70% від усього обсягу валового внутрішнього продукту

Д. від 40 до 50% від усього обсягу валового внутрішнього продукту

4. Структурний бюджет відображає

А. реальні видатки, доходи і дефіцит за певний період

В. якими мають бути видатки, доходи і дефіцит, якщо економіка функціонує за потенціального обсягу виробництва

С. вплив ділового циклу на бюджет та визначає зміни видатків, доходів дефіциту, які виникають внаслідок того, що економіка працює не за потенційного обсягу виробництва, а перебуває у стані кризи або зростання

Д. вплив інфляції на захищені статті бюджету

5. Циклічний бюджет є

А. різницею між фактичним і структурним бюджетами

В. кошторисом (розписом) доходів та видатків держави, затвердженим органами законодавчої та представницької влади у вигляді закону

С. головним фінансовим планом держави на поточний рік, що має силу закону, в якому відображається діяльність держави і місцевих органів влади та управління

Д. різницею між структурним і фактичним бюджетами

6. До специфічних ознак бюджетних відносин слід віднести

А. перерозподільний характер, всеохоплюючий характер, законодавче регулювання

В. мобілізацію коштів в руках держави, їх використання з метою задоволення загальнодержавних потреб

С. контроль за своєчасністю і повнотою надходження фінансових ресурсів в розпорядження держави, ефективністю їх використання

Д. законодавче регулювання бюджетних відносин.

7. Бюджетний механізм – це

А. сукупність певних видів бюджетних відносин, специфічних методів мобілізації та використання бюджетних коштів

В. групування доходів і видатків бюджету за відповідними ознаками, що забезпечує загальнодержавну і міжнародну порівнянність бюджетних даних

С. комплекс організаційно-технічних, методичних і методологічних заходів з визначення доходів і видатків бюджетів на всіх стадіях бюджетного процесу

Д. сукупність важелів та методів регулювання бюджетних процесів на макро- та мікрорівнях

8. Бюджетна класифікація – це

А. визначення вірогідних показників доходів і видатків бюджету на перспективу

В. групування доходів і видатків бюджету за відповідними ознаками, що забезпечує загальнодержавну і міжнародну порівнянність бюджетних даних

С. послідовність робіт при прогнозуванні показників бюджету

Д. класифікація бюджетних видатків за ознакою

9. Збалансування державного бюджету можливе за рахунок:

- А. прийняття бюджетного дефіциту з установленням джерел його покриття (державні позики або грошова емісія)
- В. збільшення доходів і скорочення видатків
- С. створення системи дієвого фінансового контролю за ефективним і цілеспрямованим використанням державних видатків
- Д. залучення додаткових кредитних ресурсів

10. Основна робота в галузі бюджетного контролю здійснюється на стадії:

- А. виконання бюджету
- В. складання бюджету
- С. розгляду і затвердження бюджету
- Д. аналізу показників виконання бюджету

4. Підготуйтеся до презентації доповіді, використовуючи мультимедійне візуальне супроводження, за темами:

- 1) Бюджетне планування і прогнозування.
- 2) Програмно-цільовий метод формування бюджету.

Література:

1. Слободянюк Н.О. Бюджетна система [Текст] : конспект лекцій / Н.О. Слободянюк // ДонНУЕТ. – Кривий Ріг, 2016. – 312 с.
2. Бюджетна система. Вишкіл студії [Текст] : [навч. посіб.] / [Юрій С. І. та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. С. І. Юрія, д-ра екон. наук, проф. О. П. Кириленко ; Терноп. нац. екон. ун-т. - Т. : ТНЕУ, 2010. - 423 с.
3. Бюджетна система України: проблемні питання [Текст] : монографія / [Л. А. Васютинська та ін. ; за заг. ред. В. Г. Баранової] ; Одес. нац. екон. ун-т. - Одеса : Атлант, 2013. - 251 с. : рис., табл. 2013. - 251 с. : рис., табл.
4. Нескорородева, І.І. Бюджетна система в структурно-логічних схемах [Текст] : навч. посіб. / І. І. Нескорородева ; Харк. нац. екон. ун-т. - Х. : ІНЖЕК, 2012. - 173 с.
5. Чала Н. Д. Бюджетна система: навч. посіб. / Н.Д. Чала, Л.В. Лазоренко. – К.: Знання, 2010. – 223 с.
6. Матеріали офіційного сайту Верховної Ради України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>
7. Бюджетний кодекс України. Верховна Рада України; Кодекс України, Закон, Кодекс від 08.07.2010 № 2456-VI [Електронний ресурс] / <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.

Тема 3. Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування

Форми контролю: усне опитування, індивідуальне тестування, практичні завдання.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

- 1) Активний бюджетний дефіцит.
- 2) Вимушений бюджетний дефіцит.
- 3) Відкритий бюджетний дефіцит.
- 4) Пасивний бюджетний дефіцит.
- 5) Прихований бюджетний дефіцит.
- 6) Свідомий бюджетний дефіцит.
- 7) Тимчасовий касовий розрив.
- 8) Чисте кредитування.

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Збалансованість регіонального рівня розвитку фінансової системи здійснюється за допомогою

- A. жорстких рамок лімітування надходжень до бюджету
- B. надання дотацій та субвенцій
- C. застосування внутрішніх й зовнішніх позик
- D. дії вбудованих економічних стабілізаторів

2. Сальдо державного бюджету визначається як

- A. (державні доходи + офіційні трансферти) - (державні видатки + чисте кредитування)
- B. державні доходи - державні видатки
- C. (податки + обов'язкові платежі) - державні видатки
- D. державні доходи – державні видатки – позики

3. Трансферти - це

- A. кошти, що одержані під відсотки на основі повернення
- B. кошти, одержані на безоплатній та безповоротній основі
- C. кошти, одержані на умовах повернення, платності та строковості
- D. кошти, які необхідно повернути без відсотків

4. Чисте кредитування визначає

- A. кошти, які надаються на безоплатній та безповоротній основі
- B. кошти, що надані на умовах цільового призначення
- C. бюджетні кошти, які підлягають поверненню до вищого бюджету
- D. надання коштів з бюджету на умовах повернення, платності та строковості, та операції, пов'язані з поверненням цих коштів до бюджету

5. У яких випадках виникає профіцит бюджету

- A. у разі перебільшення доходів над видатками
- B. у разі перевищення видатків над доходами
- C. при рівному співвідношенні між доходами і видатками бюджету
- D. при збалансуванні бюджету за допомогою позик

6. Бюджетний дефіцит як економічна категорія відображає

- A. співвідношення між доходами та видатками державного бюджету
- B. співвідношення між доходами і видатками з перевищенням видатків
- C. співвідношення між доходами і видатками з перевищенням доходів
- D. співвідношення між доходами, видатками і чистим кредитуванням

7. Реальний бюджетний дефіцит - це

- A. коли обсяг дорівнює загальним доходам від податків за вирахуванням трансфертних платежів
- B. різниця між структурним і циклічним дефіцитом
- C. різниця між доходами і витратами при діючій фіскальній політиці;
- D. прихований урядом дефіцит

8. Структурний дефіцит - це

- A. коли обсяг дорівнює загальним доходам від податків за вирахуванням трансфертних платежів
- B. різниця між доходами і видатками
- C. різниця між наочно-реальним та циклічним дефіцитом
- D. різниця між циклічним дефіцитом і трансфертами

9. Свідомий дефіцит виникає в умовах

- A. кризових явищ в економіці
- B. високого рівня виробленого ВВП
- C. достатності ресурсів у суспільстві і досить високому рівні доходів юридичних та фізичних осіб
- D. падіння платоспроможного попиту при підвищенні пропозиції товарів і послуг в країні

10. У якому випадку дефіцит розглядається як припустимий

- A. не більше 3% ВВП
- B. на рівні 10% ВВП
- C. не більше 20% ВВП
- D. не більше 50 % ВВП

4. Завдання

4.1. На підставі наведених у табл. 1 даних визначити суму витрат бюджету та суму фінансування бюджету.

Таблиця 1–Вихідні дані для розв'язання задачі

Показники	Значення показників, млн грн
Надання кредитів з бюджету	10,2
Повернення кредитів до бюджету	8,4
Внутрішні запозичення	63,7
Погашення внутрішніх зобов'язань	22,3
Погашення зовнішніх зобов'язань	19,8
Розміщення бюджетних коштів на депозитах	6,7
Придбання цінних паперів	3,4
Повернення бюджетних коштів з депозитів	2,6
Надходження внаслідок продажу/пред'явлення цінних паперів	4,7
Видатки бюджету	380,5

4.2. На підставі наведених у табл. 1 даних визначте: а) суму надходжень бюджету; б) суму фінансування бюджету.

Таблиця 1 – Вихідні дані для розв'язання задачі

Показники	Значення показників, млн грн
Доходи бюджету	320,8
Повернення кредитів до бюджету	7,2
Надання кредитів з бюджету	3,9
Повернення бюджетних коштів з депозитів	3,2
Погашення зовнішніх зобов'язань	18,7
Внутрішні запозичення	50,6
Зовнішні запозичення	10,2
Розміщення бюджетних коштів на депозитах	1,3
Придбання цінних паперів	6,4
Надходження внаслідок продажу/пред'явлення цінних паперів	4,1

4.3. На основі показників доходів місцевих бюджетів за 3 роки визначте структуру та динаміку надходжень місцевих бюджетів. Зробіть обґрунтовані висновки.

Таблиця 1 – Доходна і видаткова частини державного бюджету

(млн. грн.)

Показники	1 рік	2 рік	3 рік
<i>I</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
Доходи (загальний фонд) у тому числі	6923,7	8013,2	9429,4
податок на додану вартість	1231,6	-	-
податок на прибуток підприємств і організацій	3053	-	-
акцизний збір	35,515	-	-
прибутковий податок із громадян	1154,9	5016,5	6854,4
платежі за використання природних ресурсів	645,62	1257,6	1427,6
інші доходи	802,91	1739	1147,3
Спеціальний фонд	-	1855,7	1881,1
Офіційні трансферти	-	7774,2	2167,7
Усього доходів	6923,7	17643	13478
Витрати (загальний фонд) у тому числі	7488,6	14514	9977,1
на управління	22,197	340,57	364,03
на правоохоронну діяльність	79,909	144,6	138,89
на освіту	1780,2	2800	3164
на охорону здоров'я	2047,8	2710,6	3066,4
на соціальний захист і соціальне забезпечення	1921,6	2364,3	769,27
на житлово-комунальне господарство	656,42	4620,8	1397,8
на культуру і мистецтво	168,06	249,87	327,88
на транспорт	-	347,54	244,8
інші витрати	812,41	935,47	504,21
Спеціальний фонд	-	1613,4	3243,3
Офіційні трансферти	-	1227,8	71,03
Усього витрат	7488,6	17355	13292

4.4. Районна рада області планує затвердити бюджет із дефіцитом в обсязі 3 200 тис. грн, у тому числі: за загальним фондом 3 000 тис. грн; за спеціальним фондом 200 тис. грн.

Джерелами фінансування дефіциту визначено надходження від внутрішніх місцевих запозичень. Визначте правомірність такого рішення та варіанти його трансформації у правове поле.

4.5. Планові видатки загального фонду місцевого бюджету на 2017 р. склали 200 млн грн. Оборотний залишок коштів на кінець року визначено на рівні 70 % від максимального розміру, встановленого бюджетним законодавством.

Згідно з рішенням про місцевий бюджет оборотний залишок коштів (абсолютну величину) на кінець 2018 р. залишено без змін. Обсяги бюджетного дефіциту (профіциту) затверджені в таких сумах:

- профіцит у загальному фонді бюджету – 2 млн грн;

- дефіцит у спеціальному фонді бюджету (в частині бюджету розвитку) – 2 млн грн.

Згідно із затвердженим звітом про виконання місцевого бюджету за 2014 р. залишок коштів у загальному фонді склав 3,5 млн грн, а у спеціальному – 1,6 млн грн. Наслідком цього стало внесення змін до рішення про місцевий бюджет на 2018 р у частині перегляду показників видатків бюджету та обсягів дефіциту. Визначте затверджену змінами до рішення про місцевий бюджет величину бюджетного дефіциту (в тому числі в розрізі за фондами) та заповнити дві таблиці (план на 2018 рік до внесення змін та план на 2018 рік після внесення змін) за наведеним зразком (табл. 1).

Таблиця 1 – Планові показники бюджету на 2018 рік

Показники	Загальний фонд	Спеціальний фонд	Разом
Фінансування за рахунок зміни залишків коштів бюджетів			
На початок періоду			
На кінець періоду			
Кошти, що передаються із загального фонду бюджету до бюджету розвитку (спеціального фонду)			

Література:

1. Матеріали офіційного сайту Міністерства фінансів України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>
2. Матеріали офіційного сайту Рахункової палати України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/index>
3. Матеріали офіційного сайту Верховної Ради України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>
4. Матеріали офіційного сайту Державної фіскальної служби України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/>
5. Бюджетна система: навчальний посібник. Друге видання, перероблене і доповнене / І.Л., Шевчук, В.О. Черепанова, Т.О. Ставерська / - Харків: Видавець Іванченко І.С., 2015. – 284 с.

Тема 4. Бюджетний устрій і побудова бюджетної системи

Форми контролю: усне опитування, індивідуальне тестування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:
 - 1) Бюджетний устрій.
 - 2) Бюджетний кодекс України.
 - 3) Закон про Державний бюджет України.
 - 4) Субсидіювання.

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Організація і принципи побудови бюджетної системи, її структури, взаємозв'язок між окремими ланками бюджетної системи - це

- A. бюджетний процес
- B. бюджетна система
- C. бюджетний устрій
- D. бюджетний механізм

2. До принципів побудови бюджетної системи відносяться принципи

- A. самостійності і чіткості
- B. незалежності і підпорядкованості
- C. постійності і неупередженості
- D. єдності і автономності

3. Видатки на забезпечення конституційного ладу держави, державного суверенітету держави, на державне управління, законодавчу і виконавчу владу - це видатки

- A. на здійснення неделегованих державних повноважень
- B. видатки па здійснення власних повноважень
- C. видатки на здійснення делегованих державних повноважень
- D. таємні видатки

4. На принципах відомчої підпорядкованості і територіального розташування об'єктів фінансування може ґрунтуватись

- A. розподіл доходів
- B. розподіл субсидій
- C. розподіл видатків
- D. розподіл трансфертів

5. Забезпечення надійної фінансової бази для фінансування закріплених видатків - один з головних принципів розподілу

- A. доходів
- B. податків
- C. дотацій
- D. видатків

6. Загальнодержавні податки та обов'язкові платежі, що формують доходи, поділяються на

- A. закріплені та регулюючі доходи
- B. державні та місцеві
- C. обов'язкові та добровільні
- D. повні і часткові

7. Сукупність бюджетів усіх рівнів, які врегульовані правовими нормами і формуються на єдиних принципах під впливом державного устрою та адміністративно-територіального поділу країни – це

- A. бюджетний устрій
- B. фінансова система держави
- C. бюджетний механізм держави
- D. бюджетна система держави

8. Розподіл видів видатків між державним бюджетом та місцевими бюджетами, а також між місцевими бюджетами, що ґрунтується на максимально можливому наближенні надання суспільних послуг до їх безпосереднього споживача - то є здійснення принципу

- A. збалансованості
- B. субсидіарності
- C. ефективності
- D. повноти

9. Цільова фінансова допомога на покриття дефіциту відповідного бюджету – це

- A. бюджетна дотація
- B. бюджетна субсидія
- C. бюджетна пільга
- D. бюджетна субвенція

10. Особливий вид субсидіювання, встановлений Бюджетним кодексом України, що визначається за спеціальними формулами як різниця між обсягом видатків бюджету, визначеним на основі встановлених державних стандартів соціальної забезпеченості, та наявними у даного бюджету доходами – це

- A. дотація вирівнювання
- B. субсидія цільова
- C. соціальна субсидія
- D. соціальний стандарт

4. Підготуйтеся до презентації доповіді, використовуючи мультимедійне візуальне супроводження, за темами

- 1) Взаємовідносини ланок бюджетної системи: субсидіювання; вилучення коштів; взаємні розрахунки; бюджетні позички.
- 2) Етапи формування бюджетної системи України.
- 3) Базові принципи побудови бюджетної системи України.

Література:

1. Бюджетна система. Вишкіл студії [Текст] : [навч. посіб.] / [Юрій С. І. та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. С. І. Юрія, д-ра екон. наук, проф. О. П. Кириленко ; Терноп. нац. екон. ун-т. - Т. : ТНЕУ, 2010. - 423 с.
2. Бюджетна система України: проблемні питання [Текст] : монографія / [Л. А. Васютинська та ін. ; за заг. ред. В. Г. Баранової] ; Одес. нац. екон. ун-т. - Одеса : Атлант, 2013. - 251 с. : рис., табл. - 2013. - 251 с. : рис., табл.
3. Нескородева, І.І. Бюджетна система в структурно-логічних схемах [Текст] : навч. посіб. / І. І. Нескородева ; Харк. нац. екон. ун-т. - Х. : ІНЖЕК, 2012. - 173 с.
4. Чала Н. Д. Бюджетна система: навч. посіб. / Н.Д. Чала, Л.В. Лазоренко. – К.: Знання, 2010. – 223 с.
5. Слободянюк Н.О. Проблеми формування дохідної частини місцевих бюджетів в умовах фінансової децентралізації / Н.О. Слободянюк, М.О. Коніна //Електронне наукове фахове видання «Економіка та суспільство» Режим доступу до журналу: www.economyandsociety.in.ua Випуск № 2, 2016 - с. 611-616
6. Малишко В.В. Реформування бюджетної системи України [Електронний ресурс] / В. В. Малишко // Економічний вісник університету . - 2013. – Вип. 20(1). - С. 158-162. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/escvu_2013_20\(1\)__33.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/escvu_2013_20(1)__33.pdf).

Тема 5. Міжбюджетні відносини і система бюджетного вирівнювання

Форми контролю: усне опитування, індивідуальне тестування, практичні завдання.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.
2. Самостійно опрацюйте питання:
 - 1) Бюджетне призначення.
 - 2) Бюджетне зобов'язання.
 - 3) Бюджетний запит.
 - 4) Бюджетний процес.
 - 5) Кошик доходів бюджетів місцевого самоврядування.
 - 6) Міжбюджетні трансферти.
 - 7) Тимчасовий касовий розрив.

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Кошти за міжбюджетними трансфертами

- A. передаються безповоротно
- B. передаються з поверненням, але без оплати
- C. передаються з поверненням, але без процентів
- D. залучаються до інших установ

2. Що означає принцип субсидіарності

- A. доступність субсидій для кожного
- B. активне використання субсидій
- C. максимальне наближення до споживача
- D. достатність обсягу коштів для споживачів

3. Суто місцеві видатки

- A. не враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів
- B. враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів
- C. можуть враховуватися і не враховуватись в міжбюджетних трансфертах
- D. міжбюджетних відносин взагалі не торкаються

4. Чи впливає на розрахунок обсягу закріплених доходів чисельність населення

- A. впливає, але тільки чисельність населення України
- B. впливає, але тільки чисельність населення регіону
- C. впливають обидві зі вказаних вище чисельностей
- D. впливають тільки непрямим чином обидві чисельності

5. Чи впливає на обсяг міжбюджетних трансфертів чисельність населення регіону, для якого проводиться розрахунок

- A. так, як прямим, так і непрямим чином
- B. ні, ані прямим, ані непрямим чином
- C. прямо впливає через розрахунок доходів
- D. прямо впливає через розрахунок витрат

6. Якщо коефіцієнт “альфа” дорівнює 0,9 для дотаційного бюджету, то це

- A. невірно проведений розрахунок
- B. 90 % різниці доходів і витрат буде вилучено
- C. 10 % різниці доходів і витрат буде вилучено
- D. 90 % різниці доходів і витрат додатково надходить

7. Визначальним фактором, що впливає на обсяг закріплених доходів однієї адміністративно-територіальної одиниці в розрахунку міжбюджетних трансфертів, є при умові бездефіцитного бюджету

- A. динаміка коефіцієнту відносної податкоспроможності за останні три роки
- B. прогнозний обсяг доходів, закріплений за усіма місцевими бюджетами
- C. середньорічна динаміка скоригованого кошику доходів за останні три роки
- D. середньорічна динаміка скоригованого кошику витрат за останні три роки

8. Обрахунок витрат для визначення обсягу міжбюджетних трансфертів проводиться відповідно до постанови

- A. за допомогою окремих розрахункових таблиць
- B. в ряді окремих формул у досить складному вигляді
- C. в одній формулі, але у надто складному вигляді
- D. самостійному розрахунку не підлягає і надається в законі

9. За допомогою регіональних фінансів держава здійснює

- A. вирівнювання економічного і соціального розвитку територій
- B. розмежування економічного та соціального розвитку по територіях
- C. проведення фінансово-кредитної політики
- D. розподіл трансфертів

10. Які існують моделі бюджетного федералізму, що використовуються при формуванні міжбюджетних відносин

- A. централізована та територіальна
- B. федеративна та унітарна
- C. централізована, децентралізована та змішана
- D. федеративна і змішана

4. Завдання

4.1. Згідно із Законом України "Про державний бюджет України на 2018 рік" визначте структуру видатків бюджету за функціональною бюджетною класифікацією. Порівняйте напрями використання фінансових ресурсів. Чим зумовлена соціальна спрямованість видатків бюджету?

4.2. Складіть схемо-конспект «Елементи бюджетної системи України» та «Принципи формування бюджетної системи України».

4.3. На підставі Бюджетного кодексу України з використанням наведеної форми (табл. 1) опишіть зміст кожної зі стадій бюджетного процесу на місцевому рівні.

Таблиця 1 – Стадії бюджетного процесу на місцевому рівні

Складові стадії	Стаття і пункт Кодексу	Виконавці	Контрольні терміни

4.4. За даними сайту: <http://www.treasury.gov.ua> проаналізуйте обсяги наданих міжбюджетних трансфертів в динаміці за останні 7 років. Аналіз навести по формі таблиць та графіків.

4.5. Проаналізуйте інформацію щодо використання місцевими бюджетами субвенцій, отриманих з державного бюджету, відповідно за Дніпропетровською, Запорізькою, Київською, Волинською та Харківською областями.

Література:

1. Матеріали офіційного сайту Державної казначейської служби України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua>

2. Слободянюк Н.О. Проблеми формування дохідної частини місцевих бюджетів в умовах фінансової децентралізації / Н.О. Слободянюк, М.О. Коніна //Електронне наукове фахове видання «Економіка та суспільство» Режим доступу до журналу: www.economyandsociety.in.ua Випуск № 2, 2016 - с. 611-616

3. Малишко В.В. Реформування бюджетної системи України [Електронний ресурс] / В. В. Малишко // Економічний вісник університету . - 2013. – Вип. 20(1). - С. 158-162. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/escvu_2013_20\(1\)__33.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/escvu_2013_20(1)__33.pdf).

4. Бюджетна система України [Текст] : тренінг-курс : навч. посіб. / [В. М.Опарін та ін.] ; за заг. ред. В. М. Опаріна ; Держ. навч.-наук. установа "Акад.фін. упр.". - К. : ДННУ "Акад. фін. упр.", 2012. - 390 с. : рис., табл.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2 . ДОХОДИ І ВИДАТКИ БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

Тема 6. Система доходів бюджету

Форми контролю: усне опитування, індивідуальне тестування, понятійний диктант.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:
- 1) джерела формування доходів бюджету
 - 2) рівень бюджетної централізації ВВП
 - 3) податкові надходження бюджету
 - 4) неподаткові доходи бюджету
 - 5) державні позики

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Доходи бюджету - це

- A. частка децентралізованих ресурсів
- B. частка централізованих ресурсів
- C. централізовані та децентралізовані ресурси
- D. децентралізовані ресурси

2. Державний бюджет поділяється на

- A. загальний і спеціальний фонд
- B. доходи та трансферти
- C. податкові та цільові надходження
- D. надходження і видатки

3. За джерелами утворення доходи поділяються на

- A. доходи від реалізації національного багатства держави
- B. доходи від зовнішньоекономічної діяльності
- C. збори та інші неподаткові доходи
- D. податкові і неподаткові надходження

4. За соціально-економічними ознаками державних доходів виділяють

- A. доходи, які отримали від розподілу новоствореної вартості (НД)
- B. доходи, які входять до складу фонду відшкодування
- C. доходи від господарської діяльності
- D. централізовані доходи

5. До податкових надходжень відносять

- A. внутрішні податки на товари та послуги
- B. надходження від фінансових санацій та штрафів
- C. адміністративні збори та платежі
- D. доходи від побічного продажу

6. До неподаткових надходжень відносять

- A. збори за використання природних ресурсів країни
- B. доходи від власності і підприємницької діяльності
- C. податки на міжнародну торгівлю та зовнішні операції

D. доходи від реалізації приватної власності

7. До державних цільових фондів відносять

- A. збір за забруднення навколишнього природного середовища
- B. надходження від продажу землі і нематеріальних активів
- C. податки на фінансові операції та операції з капіталом
- D. збір у фонд Чорнобиля

8. Доходи від операцій з капіталом - це

- A. надходження відрахувань та збори на будівництво, реконструкцію, ремонт і утримання автомобільних доріг загального користування
- B. доходи від власності і підприємницької діяльності
- C. надходження від продажу з державних запасів таких товарів, як стратегічні матеріали, зерно, надзвичайні і стратегічні запаси
- D. доходи від реалізації землі

9. Безповоротні державні доходи – це

- A. власні доходи держави і доходи, які надходять від інших суб'єктів бюджетних відносин
- B. державні позики, які потрібно повернути у визначений строк
- C. сукупність доходів, створених господарським комплексом
- D. надходження від іноземних суб'єктів

10. Децентралізовані державні доходи – це

- A. власні доходи держави і доходи, що надходять від інших суб'єктів бюджетних відносин
- B. це доходи, що концентруються в Державному бюджеті та інших цільових фондах державних грошових коштів
- C. кошти, які використовуються за місцем їх утворення на державних підприємствах і в бюджетних організаціях
- D. це ті, які, з огляду на постійно діючі нормативи, віднесені до бюджетів певного рівня на невизначений термін, у розмірі територіального надходження повністю або у твердо фіксованому розмірі (нормативні)

Література:

1. Бюджетна система [Текст] : навч. посіб. / Львів. держ. ун-т внутр. справ [уклад.]: Р. С. Сорока, І. Г. Благун. - Л. : ЛьвДУВС, 2011. - 234 с.
2. Бюджетна система. Вишкіл студії [Текст] : [навч. посіб.] / [Юрій С. І. та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. С. І. Юрія, д-ра екон. наук, проф. О. П. Кириленко ; Терноп. нац. екон. ун-т. - Т. : ТНЕУ, 2010. - 423 с.
3. Матеріали офіційного сайту Верховної Ради України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>
4. Матеріали офіційного сайту Урядового порталу / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/>

5. Матеріали офіційного сайту Державної фіскальної служби України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/>

Тема 7. Система видатків бюджету

Форми контролю: усне опитування, індивідуальне тестування, понятійний диктант.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

- 1) Видатки бюджету.
- 2) Державні витрати.
- 3) Бюджетне фінансування.
- 4) Бюджетне призначення.
- 5) Норматив мінімальної бюджетної забезпеченості.
- 6) Державні мінімальні соціальні стандарти.
- 7) Бюджетне фінансування.

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. За якими ознаками класифікуються видатки бюджету

A. роль у відтворенні виробництва; суспільне призначення; цільове призначення

B. галузі економіки і соціальної сфери; рівні бюджетної системи; форми бюджетного фінансування

C. суспільне і цільове призначення; роль у відтворенні виробництва; галузі економіки і соціальної сфери; рівні бюджетної системи; форми бюджетного фінансування

D. роль у процесі відтворення; суспільно-цільове призначення; галузі національної економіки; рівні бюджетної системи; форми бюджетного фінансування

2. Як поділяються видатки бюджету за формами бюджетного фінансування

A. постатейне, глобальне та змішане фінансування

B. проектне та кошторисне фінансування

C. бюджетні кредити та бюджетні трансферти

D. проектне і кошторисне фінансування, бюджетні трансферти

3. Як поділяються видатки бюджету за суспільним призначенням

- A. виробничі і невиробничі
- B. економічні, соціальні, управлінські
- C. обслуговування державного боргу, економічні, соціальні, управлінські
- D. соціальні, управлінські, економічні, оборонні

4. Що відображає функціональна класифікація видатків бюджету

- A. поточні і капітальні видатки
- B. поточні і капітальні видатки, кредитування без погашення
- C. поточні видатки і видатки розвитку
- D. видатки за функціями держави

5. Що відображає відомча класифікація видатків бюджету

- A. фактичне використання міністерствами і відомствами бюджетних коштів
- B. розподіл бюджетних асигнувань між безпосередніми отримувачами коштів з бюджету
- C. фінансування поточного утримання міністерств і відомств
- D. розподіл бюджетних коштів між ланками міністерств і відомств на поточні потреби

6. Що відображає економічна класифікація видатків бюджету

- A. поточні видатки і видатки розвитку
- B. поточні і капітальні видатки
- C. статті та підстатті видатків, елементи цільових витрат
- D. поточні і капітальні видатки, кредитування з вирахуванням погашення

7. Кошторис – це

- A. бюджетні асигнування, розподілені поквартально і постатейно
- B. плановий документ, в якому встановлюються обсяг бюджетних асигнувань, їх постатейний і поквартальний розподіли
- C. розпис доходів і видатків, збалансованих у часі з поквартальним розподілом
- D. плановий документ з переліком бажаних витрат і можливих надходжень певної бюджетної установи, їх постатейний і поквартальний розподіли

8. Які існують види кошторисів

- A. поточний, капітальний, зведений, загальний
- B. на централізовані заходи, особовий, загальний, поквартальний
- C. індивідуальний, зведений, на централізовані заходи, загальний
- D. постатейний та поквартальний

9. Норми витрат групуються

- A. на основі фізіологічних потреб, на основі статистичних спостережень
- B. за базою, характером використання, методом обчислення
- C. на обов'язкові і факультативні
- D. на виробничі і загальні

10. Обсяги фінансування кошторису визначаються

- A. загальними потребами бюджетної установи та її можливими доходами
- B. оперативно-сітьовими показниками та нормативами видатків
- C. кількістю одиниць за штатним розписом
- D. фізіологічними потребами і статистичними спостереженнями

Література:

1. Матеріали офіційного сайту Державної казначейської служби України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua>
2. Матеріали офіційного сайту Державної фіскальної служби України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/>
3. Бюджетна система: Навчальний посібник / [Баранова В.Г., Дубовик О.Ю., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. В.П. Хомутенко. – Одеса: Видавництво Бартенєва, 2014. – 392 с.
4. Бюджетна система: навчальний посібник. Друге видання, перероблене і доповнене / І.Л., Шевчук, В.О. Черепанова, Т.О. Ставерська / - Харків: Видавець Іванченко І.С., 2015. – 284 с.
5. Романенко О. Р. Фінанси: Підручник. 4-те вид. / Олена Романівна Романенко / - К.: Центр учбової літератури, 2009. – 312 с.

Тема 8. Видатки бюджету на економічну діяльність держави і науку

Форми контролю: усне опитування, індивідуальне тестування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.
2. Самостійно опрацюйте питання:
 - 1) Бюджетні кредити підприємствам
 - 2) Державні дотації
 - 3) Видатки на фундаментальні дослідження

4) Бюджетні інвестиції у розвиток економіки

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Фінансування витрат на науково-технічну діяльність при планово-централізованій економіці було спрямоване на

- A. розвиток інноваційної діяльності
- B. зміцнення військово-стратегічного положення держави
- C. розвиток фундаментальних наукових досліджень
- D. активізацію та стимулювання прикладних розробок

2. Згідно з чинним законодавством України напрямки та обсяги фінансування державних і міждержавних науково-технічних програм, науково-технічних програм та досліджень поза їх межами за рахунок централізованих джерел встановлює

- A. Верховна Рада України
- B. Міністерство фінансів України
- C. Президент України
- D. Кабінет Міністрів

3. Державні кошти, затверджені для фінансування основних напрямків наукової діяльності, розподіляє

- A. Верховна Рада України
- B. Міністерство фінансів України
- C. Президент України
- D. Кабінет Міністрів

4. В сучасних умовах економічного розвитку отримати кошти в рамках фінансування науково-технічної діяльності можуть

- A. науково-дослідні установи, що займаються розробкою теоретичних і прикладних проблем загальнодержавного та галузевого характеру
- B. заклади, підпорядковані Міністерству фінансів
- C. Кабінет Міністрів України
- D. фізичні особи, які займаються раціоналізаторською діяльністю

5. До складу видатків на розвиток економіки належать видатки на:

- A. розширення виробництва
- B. фінансування державних науково-технічних програм
- C. зміцнення військово-стратегічного положення держави
- D. розвиток інноваційної діяльності

6. Оберіть правильну відповідь

- A. місце знаходження і масштаби діяльності підприємства
- B. конкурентоспроможність продукції підприємства

- C. обсяги виробництва і реалізації продукції
- D. організаційно-правова форма підприємства

7. Фінансова підтримка у вигляді бюджетної позики надається на договірній основі

- A. Кабінетом Міністрів України
- B. Верховною Радою України
- C. місцевими органами самоврядування
- D. Міністерством фінансів України

8. Видами бюджетного фінансування є

- A. бюджетна позика
- B. бюджетна інвестиція
- C. надання пільг
- D. усе вище перераховане

9. У структурі видатків бюджету України видатки на освіту у 2014 році склали близько:

- A. 30%
- B. 35%
- C. 20%
- D. 41%

10. Що вплинуло на вітчизняні дослідно-експериментальні наукові установи та змусило їх перепрофілюватися на випуск прибуткової продукції

- A. недофінансування з боку держави
- B. низький попит внаслідок неплатоспроможності потенційних замовників
- C. неможливість оновлення технічної бази для здійснення досліджень високого рівня і брак матеріальних стимулів для працівників підприємства
- D. всі відповіді вірні

4. Підготуйтеся до презентації доповіді, використовуючи мультимедійне візуальне супроводження, за темами:

- 1) Напрями державної фінансової підтримки економіки
- 2) Загальні тенденції у фінансуванні державних науково-технічних програм і наукової частини державних цільових програм
- 3) Загальні напрями фінансування науково-технічної діяльності, визначені законодавством
- 4) Вплив видатків на економічну діяльність у складі загальних видатків бюджету

Література:

1. Бюджетна система [Текст] : навч. посіб. / Львів. держ. ун-т внутр. справ ; [уклад.]: Р. С. Сорока, І. Г. Благун. - Л. : ЛьвДУВС, 2011. - 234 с.
2. Малишко В.В. Реформування бюджетної системи України [Електронний ресурс] / В. В. Малишко // Економічний вісник університету . - 2013. – Вип. 20(1). - С. 158-162. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/есву_2013_20\(1\)__33.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/есву_2013_20(1)__33.pdf).
3. Бюджетна система України [Текст] : тренінг-курс : навч. посіб. / [В. М.Опарін та ін.] ; за заг. ред. В. М. Опаріна ; Держ. навч.-наук. установа "Акад.фін. упр.". - К. : ДННУ "Акад. фін. упр.", 2012. - 390 с. : рис., табл.

Тема 9. Видатки бюджету на соціальний захист та соціальну сферу

Форми контролю: усне опитування, індивідуальне тестування, практичні завдання.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

- 1) Бюджетна норма.
- 2) Державні мінімальні соціальні стандарти.
- 3) Мінімальна заробітна плата.
- 4) Соціальна політика.
- 5) Соціальне забезпечення.
- 6) Соціально-економічні гарантії.

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Об'єктами соціальної політики країни є

- A. програми соціально-економічного розвитку країни
- B. населення країни
- C. найбільш вразливі верстви населення
- D. діти віком до 16 років

2. Суб'єктами соціальної політики країни є

- A. державні і суспільні інституції
- B. виконавчі органи державної влади
- C. благодійні організації
- D. комунальні підприємства

3. Визначте основну мету соціального захисту населення

- A. забезпечення задоволення життєво необхідних потреб громадян на рівні не нижче прожиткового мінімуму
- B. забезпечення контролю за формуванням та використанням державних соціальних фондів
- C. забезпечення виконання державних програм соціального розвитку
- D. розвиток соціального забезпечення

4. Визначте сутність прожиткового мінімуму

- A. розміри споживання в натуральному виразі продуктів харчування, непродовольчих товарів поточного споживання та деяких послуг за певний проміжок часу
- B. метод забезпечення з боку держави задоволення потреб громадян
- C. вартісна оцінка мінімуму життєвих засобів, необхідних для підтримки життєдіяльності та відновлення робочої сили працівників
- D. певна сума коштів, що необхідна для задоволення потреб в залежності від віку громадянина

5. Вкажіть соціальні нормативи за рівнем задоволення соціальних потреб

- A. соціальні нормативи житлово-комунального обслуговування
- B. нормативи раціонального споживання
- C. нормативи доходу
- D. нормативи освіти

6. Забезпечення певної території мережею закладів освіти, охорони здоров'я, побутового, транспортного обслуговування являють собою

- A. нормативи споживання
- B. статистичні нормативи
- C. нормативи забезпечення
- соціальні нормативи житлово-комунального обслуговування

7. Вкажіть соціальні нормативи, які виділяють за сферою обслуговування соціальних потреб

- A. нормативи мінімального забезпечення
- B. нормативи у сфері освіти
- C. нормативи раціонального забезпечення
- D. нормативи споживання

8. Вкажіть джерела фінансування соціальних гарантій

- A. кошти місцевих бюджетів
- B. кошти державних економічних фондів
- C. кошти резервних фондів підприємств
- D. кошти міжнародних фінансових інститутів

9. Яка величина грошового доходу не підлягає індексації

- A. що перевищує трикратну величину межі малозабезпеченості
- B. що перевищує двократну величину межі малозабезпеченості
- C. що перевищує величину двох мінімумів заробітної плати, яка не оподатковується
- D. що не перевищує величину трьох мінімумів заробітної плати, яка не оподатковується

10. Визначте рівень інфляції, при якому грошові доходи населення повинні індексуватись

- A. більш 25%
- B. більш 6%
- C. більш 11%
- D. більш 18%

4. Завдання.

4.1 Здійснить пошук статистичної інформації щодо зміни розміру соціальної допомоги за 2013-2018 рр.

4.2. Проаналізуйте зміни розміру мінімальної заробітної плати за останні сім років в Україні.

4.3. Дослідить динаміку видатків Державного бюджету України на соціальний захист та соціальне забезпечення у 2014-2017 рр.

Література:

1. Матеріали офіційного сайту Державної казначейської служби України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua>
2. Матеріали офіційного сайту Державної фіскальної служби України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/>
3. Бюджетна система: Навчальний посібник / [Баранова В.Г., Дубовик О.Ю., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. В.П. Хомутенко. – Одеса: Видавництво Бартенєва, 2014. – 392 с.

Тема 10. Видатки бюджету на управління та оборону

Форми контролю: усне опитування, індивідуальне тестування, понятійний диктант.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

- 1) Оборонні видатки.
- 2) Фінансування національної оборони.
- 3) Реформування управлінських видатків.
- 4) Державні структури, які здійснюють контроль за цільовим використанням бюджетних коштів органів і установ національної оборони.

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Сутність витрат на державне управління полягає в

- A. фінансуванні діяльності Верховної Ради і Кабінету Міністрів України
- B. витратах бюджету на міжнародну діяльність країни
- C. витратах бюджету на управління пов'язаних з виконанням усіх політичних функцій і задач держави
- D. забезпеченні обороноздатності країни

2. Метод, який є головним при плануванні витрат бюджету на управління

- A. балансовий
- B. нормативний
- C. програмно-цільовий
- D. метод коефіцієнтів

3. Критерій оптимальності фінансування витрат на державне управління полягає в

- A. прямому механічному скороченні цих витрат
- B. збільшенні витрат на управління
- C. застосуванні механізму секвестра
- D. мінімізації витрат, але без зменшення ефективності функціонування державних установ

4. Ефективна мінімізація витрат на державне управління залежить насамперед від

- A. організації поточної роботи управлінських структур
- B. адміністративної реформи України
- C. скорочення фінансування на капітальні витрати
- D. зменшення заробітної плати державних службовців

5. Фінансування витрат на цілі вищої виконавчої влади здійснюється з

- A. спеціального фонду державного бюджету
- B. загального фонду
- C. з двох фондів одночасно
- D. позабюджетних фондів

6. Витрати на загальнодержавне управління класифікуються за

- A. економічним характером
- B. функціональною ознакою
- C. відомчою ознакою
- D. програмною ознакою

7. Найбільша частина в загальній сумі витрат Державного бюджету на цілі центральних органів виконавчої влади припадає на

- A. придбання предметів і матеріалів для адміністративно-управлінської діяльності
- B. капітальне будівництво і капітальний ремонт
- C. оплату праці адміністративно-управлінському персоналу
- D. оплату комунальних, транспортних та інших послуг

8. Кошториси центральних органів виконавчої влади затверджуються

- A. Верховною Радою України
- B. розпорядниками коштів центральних органів виконавчої влади
- C. Міністерством фінансів України
- D. Міністерством економіки України

9. Фінансування видатків Міністерства оборони України здійснюється безпосередньо

- A. Кабінетом Міністрів України
- B. Міністерством фінансів
- C. Рахунковою палатою
- D. Державним казначейством

10. Оборонні витрати поділяються на

- A. прямі
- B. приховані
- C. непрямі
- D. всі відповіді вірні

Література:

1. Бюджетна система [Текст] : навч. посіб. / Львів. держ. ун-т внутр. справ ; [уклад.]: Р. С. Сорока, І. Г. Благун. - Л. : ЛьвДУВС, 2011. - 234 с.
2. Малишко В.В. Реформування бюджетної системи України [Електронний ресурс] / В. В. Малишко // Економічний вісник університету . - 2013. – Вип. 20(1). -

С. 158-162. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/есву_2013_20\(1\)_33.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/есву_2013_20(1)_33.pdf).

3. Бюджетна система України [Текст] : тренінг-курс : навч. посіб. / [В. М. Опарін та ін.] ; за заг. ред. В. М. Опаріна ; Держ. навч.-наук. установа "Акад.фін. упр.". - К. : ДННУ "Акад. фін. упр.", 2012. - 390 с. : рис., табл.

Тема 11. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу

Форми контролю: усне опитування, індивідуальне тестування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

- 1) Форми державного кредиту
- 2) державний борг
- 3) кредитування за вирахуванням погашення
- 4) консолідація державного боргу

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. До причин виникнення й росту державного боргу України не відносяться

- A. циклічні спади й автоматичні стабілізатори
- B. збільшення державних витрат без підвищення державних доходів
- C. розширення приватизаційних процесів
- D. стабілізація фінансової системи

2. За обсягами сум заборгованості виділяють

- A. капітальний і поточний внутрішній борг
- B. прямий і непрямий внутрішній борг
- C. основний і похідний внутрішній борг
- D. державний і міжнародний

3. Відповідно до Бюджетного кодексу України основний обсяг державного боргу не повинен перевищувати

- A. 50% фактичного річного обсягу ВВП
- B. 60% фактичного річного обсягу ВВП
- C. 70% фактичного річного обсягу ВВП
- D. 80% фактичного річного обсягу ВВП

4. До методів управління державним боргом можна віднести

A. конверсія, консолідація, обмін за прогресивним співвідношенням, анулювання боргу, уніфікація

B. конверсія, консолідація, уніфікація, викуп боргу, анулювання боргу, відстрочка погашення боргу, обмін за регресивним співвідношенням

C. викуп боргу, продаж боргу, відстрочка погашення боргу, зниження заборгованості

D. конверсія, обмін за прогресивним співвідношенням, анулювання боргу, відстрочка виплати боргу

5. Зміна умов позик, пов'язаних з їхніми строками – це

A. обмін за прогресивним співвідношенням

B. консолідація

C. конверсія

D. уніфікація

6. Уніфікація – це

A. зміна прибутковості позики

B. обмін за прогресивним співвідношенням

C. об'єднання декількох позик в одну

D. відмова від виплати боргів

7. Державний кредит виконує такі функції

A. розподільна й регулююча

B. фіскальна й регулююча

C. розподільна й фіскальна

D. стимулююча і регулююча

8. Залежно від забезпеченості боргових зобов'язань виділяють

A. заставні й беззаставні позики

B. внутрішні й зовнішні позики

C. виграшні й процентні позики

D. державні і місцеві позики

9. Право на здійснення державних внутрішніх і зовнішніх позик у межах і на умовах, передбачених Законом про Державний бюджет України, має держава в особі

A. Міністра економіки України

B. Президента України

C. Міністра фінансів України

D. органів місцевого самоврядування

10. Рефінансування державного боргу – це

A. зміна прибутковості позик

B. виплата боргу за рахунок золотовалютних резервів країни

- C. погашення боргу за рахунок продажу облігацій зовнішньої позики
- D. погашення минулого державного боргу шляхом випуску нових позик

4. Підготуйтеся до презентації доповіді, використовуючи мультимедійне візуальне супроводження, за темами:

- 1) Причини зростання державного зовнішнього боргу України
- 2) Джерела погашення державного боргу
- 3) Консолідація державного боргу

Література:

1. Бюджетна система [Текст] : навч. посіб. / Львів. держ. ун-т внутр. справ ; [уклад.]: Р. С. Сорока, І. Г. Благун. - Л. : ЛьвДУВС, 2011. - 234 с.
2. Бюджетна система України [Текст] : тренінг-курс : навч. посіб. / [В. М. Опарін та ін.] ; за заг. ред. В. М. Опаріна ; Держ. навч.-наук. установа "Акад.фін. упр.". - К. : ДННУ "Акад. фін. упр.", 2012. - 390 с. : рис., табл.
3. Бюджетна система. Вишкіл студії [Текст] : [навч. посіб.] / [Юрій С. І. та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. С. І. Юрія, д-ра екон. наук, проф. О. П. Кириленко ; Терноп. нац. екон. ун-т. - Т. : ТНЕУ, 2010. - 423 с.

Тема 12. Касове виконання бюджету і державний фінансовий контроль

Форми контролю: усне опитування, індивідуальне тестування, понятійний диктант.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:
 - 1) Державний фінансовий контроль
 - 2) Єдиний казначейський рахунок
 - 3) Кошторис доходів та витрат
 - 4) Фінансовий контроль

Розв'яжіть тестові завдання.

1. Касове виконання бюджету – це

- A. операції з коштами державного бюджету
- B. організація й здійснення відповідних розрахунково-касових операцій
- C. зберігання коштів на рахунках у банку

D. дії державних органів управління щодо виконання бюджету

2. Розрізняють такі види систем касового виконання бюджету

- A. банківська, казначейська, державна
- B. казначейська, міжбанківська
- C. казначейська, міжбанківська, змішана
- D. банківська, казначейська, змішана

3. Акумуляція всіх бюджетних коштів здійснюється на

- A. особистих рахунках розпорядників
- B. реєстраційних рахунках
- C. спеціальних реєстраційних рахунках
- D. єдиному казначейському рахунку

4. Основний плановий документ бюджетної організації, що надає повноваження щодо одержання доходів і здійснення витрат, визначає обсяг і спрямування коштів для виконання бюджетною організацією своїх функцій і досягнення цілей, називається

- A. бюджетний розпис
- B. кошторис
- C. місячна звітність про виконання бюджету
- D. бюджетне повноваження

5. З метою своєчасного одержання готівки в установах банків органи Державного казначейства України надають

- A. касові заявки на одержання готівки
- B. платіжні вимоги на одержання готівки
- C. кошторис витрат
- D. виписки з рахунків

6. Повноваження щодо контролю за ефективним використанням й управлінням коштами Державного бюджету України належать

- A. Міністерству фінансів України
- B. Верховній Раді України
- C. Рахунковій палаті
- D. Контрольно-ревізійному управлінню

7. Контроль за цільовим використанням і своєчасним поверненням кредитів, отриманих під гарантію Кабінету Міністрів України, здійснюють

- A. органи Державної контрольно-ревізійної служби
- B. Рахункова палата
- C. Міністерство фінансів України
- D. Комітет Верховної Ради з питань бюджету

8 На підставі даних про рух коштів на всіх аналітичних рахунках органи ДКУ щоденно формують

- A. сальдові відомості про операції за коштами Державного бюджету
- B. оборотно-сальдові відомості про операції за коштами Державного бюджету
- C. звіт про виконання Державного бюджету за доходами в розрізі видів надходжень
- D. звіти про виконання Державного бюджету за доходами в розрізі районних відділень за видами надходжень

9. Які органи державної влади здійснюють державний контроль

- A. Рахункова палата Верховної Ради України
- B. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України
- C. Національний банк України
- D. Верховна Рада України

10. Хто має відшкодовувати Держфінінспекції витрати під час проведення ревізії

- A. державний бюджет
- B. оплату проводить організація, яка призначила ревізію
- C. оплату здійснює підприємство, на якому здійснена ревізія, із включенням до валових витрат
- D. за рахунок власних коштів

Література:

1. Чала Н. Д. Бюджетна система: навч. посіб. / Н.Д. Чала, Л.В. Лазоренко. – К.: Знання, 2010. – 223 с.
2. Бюджетна система [Текст] : навч. посіб. / Львів. держ. ун-т внутр. справ ;[уклад.]: Р. С. Сорока, І. Г. Благун. - Л. : ЛьвДУВС, 2011. - 234 с.
3. Малишко В.В. Реформування бюджетної системи України [Електронний ресурс] / В. В. Малишко // Економічний вісник університету . - 2013. - Вип.20(1). - С. 158-162. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecvu_2013_20\(1\)__33.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecvu_2013_20(1)__33.pdf)

Навчальне видання

Слободянюк Наталя Олександрівна, д.е.н., доцент
Янковський Валерій Андрійович, асистент

Кафедра фінансів та банківської справи

БЮДЖЕТНА СИСТЕМА

Методичні рекомендації для вивчення дисципліни

Формат 60×84/8. Ум. др. арк. 2,46
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського
50042, Дніпропетровська обл.,
м. Кривий Ріг, вул. Курчатова, 13.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4929 від 07.07.2015 р